

NÉPSZAVA online

Kényszeres lavírozás Pécsen

Ecsedi Erzsébet meglehetősen jó színésznő, de azért ez a XIII. Pécsi Országos Színházi Találkozó felfedezésének igencsak kevés, foglalhatnám össze gonoszkodva, vagy éppen szomorúan realistán az idei POSZT legfőbb eredményét. És ehhez bizony nem kell annyira sarkítani, nem kell olyan különös módon kiélezni a helyzetet, mint ahogy ez első hallásra tűnik.

2013. június 15., 08:30

A Magyar Teátrumi Társaság belépésével a fesztivál tulajdonosai közé, sejthető volt -, bár ugye elmondatott, hogy a válogatókat, Solténszky Tibort és Szigethy Gábort az ég egy adta világon semmilyen presszió nem érte -, valahogy mégiscsak megnövekszik, méghozzá tetemesen, a vidéki előadások száma a versenyprogramban. És jó, tényleg! Ez persze lehetne fölöttébb szerencsés, ha ezek a produkciók heuréka élményt jelentenének.

Azt érezhetnénk, hogy a fene egye meg, eddig farkasvaksággal tényleg elmentünk valami mellett, ami iszonyúan fontos, és nem vettük észre, hogy megint egyfolytában vidéki városokba kell rendszeresen színházba rohagálnunk, mint a rendszerváltás előtt, mert ezeken a helyeken olyan erős műhelyek működnek, hogy akár nem csupán leiskolázzák a pestieket, de lényegesebb dolgokat is kimondanak, mint a fővárosi teátrumokban.

Részint, mert bizonyos politikai helyzetben a központtól távol ezt szabadabban megtehették, másrészt pedig alaposabb, jóval elmélyültebb munkát végezhetek a gondosan felépített, netán hajnalig is dolgozni képes, áldozatkész társulatban.

Hát ez az általam látott produkciókból most valahogy nem jön le, bár például az egyik legjobbnak tartott vidéki műhelynek, a kecskemélinek, ahol izgalmasan kvalitásos rendezők is dolgoznak, éppen nem találtatott Pécsre illő produkciója sem.

Ecsedi Erzsébet viszont a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház színeiben tündökölt, és nagyjából egyetlen értelmét jelentette annak, hogy ez a Színésznők című előadás, April de Angelis darabja, miért is volt eme megtiszteltetésre méltó.

De tulajdonképpen az egyetlen értelem is több a semminél, mert sajnos majd olyan produktumról, vagy inkább produktumhiányról is kénytelen leszek beszámolni, ami esetében csökkent agyammal ilyen nem sikerült felfedeznem. Bár némi melegségemül, ha igazolásomul nem is, szolgál, hogy ilyen csökkenten híg agyvelejűek azért voltunk szép számmal.

Vissza azonban Ecsedire, aki tényleg lenyűgöző, és a szakma jó része csak bámult, hogy hát ő meg ki? Bizony, szégyenszemre nekem is meg kellett néznom, hogy kicsoda, a 25. Színházból, ahol gimnazista koromban törzsvendég voltam, emlékezhetnék is rá, de ott nyilvánvalóan nem ő volt igazán reflektorfényben, valószínűleg a Várszínházban sem, és aztán Kecskeméten, Szolnokon, Zalaegerszegen, ahol 1999 óta tag, és már korábban is töltött ott egy időszakot, valószínűleg nem a legfrekvenciáltabb előadásokban vett részt, vagy tényleg sokan szenvedtünk farkasvakságban.

De hát megtörténhet, hogy valaki egy életet játszik végig vidéki, vagy határon túli magyar produkciókban, akár főszerepek garmadáját, ha nem az igazán fontos előadásokban vesz részt, nem esik rá országos reflektorfény. Gondoljunk csak Király Leventére, hogy amikor amúgy megérdemelten a nemzet színésze lett, hányan néztek nagyot, akik még a nevét sem hallották soha. Bizonyos nézőpontból rosszkor volt rossz helyen, a szegedi teátrum elvéve került a szakmai fősodorba, miközben ő a nem feltétlenül csillogó produkciókban színészi és

emberi fajsúlyával jelentőset alkotott.

Talán valami hasonló történhetett Ecsedivel is. A Színésznők régi időkbe visszamenő színházban játszódik, amiben művésznők féltékenykednek, marják és olykor segítik egymást, összezárva egy öltözőben féltékenykednek, hisztériáznak, perpatvaroznak, kibékülnek, majd újra összevesznek, miközben elsuhan az élet. Bulvár hatásvadászat, a színház a színházban rendszerint érdeklődéssel kísért hálás témája keveredik némi mélységgel és még több álmélységgel. És kétségtelen, hogy a siker érdekében felvonultatható a színészi eszközök halmaza. Hálás szerepdarabnak is mondható, amit Sztarenki Pál által rendezett, és a többiek így is játsszák.

A Színésznők előadásában a művészek csak látszategységre jutnak, inkább perpatvaroznak FOTÓ: SALAMON EMŐKE

Ecsedi azonban náluk szúrósabb, tüskésebb, lepusztultabban tapasztaltabb öltöztetőt, színházi mindenest, és azért színésznőt is formáz. Aki nemcsak a színházról tud mindent, hanem a világról is. Ahogy az előadás elején, mint öregasszony megjelenik, ahogy a tekintetében rögtön együtt van még az eszelős kíváncsiság és a totális lemondás, ahogy lerí róla a mindent tudó tapasztalat, de már megroggyanva mégis legyint sok mindenre, miközben még mindig hallatlan erő van benne, az hihetetlenül sokat ígér. És ezt az ígéretet ráadásul még be is váltja. Mindehhez nem használ széles gesztusokat, nem szabdalja értelmetlen vehemenciával a levegőt, olyan, mint egy méltóságos, sziklaszilárd fatömb, aminek önmagában is fajsúlya, tekintélye van, és csakúgy a pusztá léte is figyelemre méltó.

Ecsedi Erzsébet ebben a produkcióban maga a színház, maga a produkció értelme. Az emberben persze mozog a kisördög, hogy milyen jó is lenne őt olyan megnyilvánulásban látni, aminek több értelme van. Egyébként nem rosszak a kollégái, Kiss Mari, Kátai Kinga, Misurák Tünde, Madák Zsuzsanna, néha ugyan többet drámaznak a kelletténél, de teljesítik az elvárhatót. Ecsedi azzal ragyog ki közülük, hogy annak a sokszorosát nyújtja, ami ennek a csenevész anyagnak az alapján egyáltalán remélhető.

A Komáromi Jókai Színház pedig a III. Richárdban a töredékét sem nyújtja annak, amit tőle megszokhattunk. Ez egy jó társulat. Nemrég láthattuk tőlük például A hentessegéd című produkciót a Thália Színházban, szürreális

vízió keveredett vaskosan fájdalmas valósággal, és olvadt össze egységes játékmóddal. A III. Richárdban, Martin Huba rendezésében, viszont semmi nem harmonizál semmivel. Öblögetős, avitt előadásmód, nehezen elviselhető drámázás ugyanúgy van benne, ahogy akadnak kínosan hamis, már-már röhejes hangok és csaknem dilettáns mozdulatok, mintha valami évtizedekkel ezelőtti múzeumi előadást látnánk.

Mindehhez expresszív momentumok és vizualitás is társul, de a közhelyes mondandón kívül, hogy bizony bizony, a hatalom mennyire torzító, és hogy elaljasulhat az ember, semmi olyan tartalom nem illeszkedik hozzá, ami bármilyen módon is igazolná, hogy a rendező miért is vette elő ezt a remekművet. A jobb sorsra érdemes Mokos Attila hol ágál a címszerepben, hol idegesen gyorsbeszédre vált, hol egyenesen felénk beszél, mintha demonstratív Brechtet játszana, iparkodik, küzd, izzad, de igazából szinte semmi nem jön össze, csak gyakran az unalom.

Ha netán az elmúlt évadban ez a produkció tényleg a legjobb két határon túli magyar előadás közé tartana, nem lehetne Kisvárdán belőlük fesztivált rendezni. Vagy húsz alkalommal ott voltam Kisvárdán, idén is megyek, tanúsíthatom, hogy szerencsére nem ez a helyzet. A kisvárdai fesztivál még a szebb napokat látott pécsi mustrák esetében is gyakran vetekedett az ottani felhozattal. Lehetetlenség lenne megrendezni, ha a komáromi produkció bármilyen szempont alapján is az élbolyba tartozna. A marosvásárhelyiek Bányavakság című produkciója lehet az egyik, ezt már korábban méltattuk lapunkban.

Egyébként Marosvásárhelyről volt egy másik nagyszerű produkció, Kisvárdán szerepel is majd, méghozzá méltán a versenyprogramban, Pécssett az off-ba csúszott. Bocsfárdi László két kortárs lengyel egyfelvonásost rendezett a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Magyar Művészeti Karának mesterképzésében résztvevőkkel. Michal Walczak Homokozó és Marek Modzelewski Koronázás című műveinek előadása sötét, groteszk, erőteljes fekete humorral, és roppant erőteljes színészi játékkal teljes vízió. Részint arról szólnak, hogy már a gyerekek is mennyire nem tudnak kilépni a tömegfilmek sablon világából, mennyire a körül jár a fantáziájuk, és milyen nehéz kapcsolatot teremteniük egymással, hogy aztán a második részben a felelősségteljes felnőttség válás elmaradása, a családi kötelék cafatokra hullásának tanúi lehessünk, úgy, hogy sokat nevetünk, de gyakran tényleg torkunkra forr a nevetés. A játék pedig átél, ötletes, olykor megrendítő, és irigylésre méltóan egységes, miközben érezhetőek benne a markáns egyéniségek.

Markáns egyéniségek vannak jelen Martin McDonagh Vaknyugat című alkotásának előadásában is a kaposvári Csiky Gergely Színház színeiben. Lepukkant, elhagyatott, elmagányosodásra és depresszióra hajlamosító ír vidéken járunk, ami persze temérdek helyszínnel behelyettesíthető. Két testvér végeérhetetlenül marja egymást, nem tudnak kibékülni se a másikkal, se a világgal, se magukkal, se semmivel soha. Öröm Kovács Lajost, ezt a nagyformátumú, végletes érzelmeket megjelenítő színészt újra színpadon látni, nem biztos a szövegmondása, olykor a ritmus is döccen miatta, de mégiscsak fontos, hogy jelen van. Hunyadkürti György méltó párja, ő a valamennyire józanabb, de azért szintén hevülékeny fivért adja, aki testvérelével se tud élni, de nélküle sem. Rátóti Zoltán a részeges pap, elveszettebb mint a hívei, öngyilkos is lesz. Mészáros Sára pedig megmutatja, hogy egy fiatal lány mennyire egyedül marad ebben a reménytelenségben. Bérczes László rendezése több kilátástalanságot, nagyobb depressziót mutat, mint a Gothár Péter által az Átriumban bemutatott verzió.

A Picasso kalandjai viszont maga a vidámság Méhes László rendezésében, a Pécsi Nemzeti Színházban. Hans Alfredson-Tage Danielsson elmés blödlíje a huszadik század történelmén és a festő géniusz életén rohan végig villanásokban, kis, a deszkákon is filmszerű, villódzó jelenetekben. Méhes már színpadra állította a Pesti Színházban. Most szintén elemében van. Sokat röhögünk, mert még a második világháborús jelenetek is mókások, elevenek, ötletdúsak, itt bármilyen görbe tükörben látszik. Jót tesz a produkciónak, hogy a Pécsi Balett is közreműködik benne, így minden fokozottan mozgásban van, valósággal áthömpölyögnek egymásba a különböző situációk. Hajduk Károly nyurga, gyermeki lelkű, bármilyen bolondságba belevihető szédült Picassója pedig abszolút élvezetes. Uhrík Dóra esetében bravúr, hogy balett-táncosként ő a kaján narrátor. Köles Ferenc alakváltozásai szellemesen pazarok. Azt nem állítom, hogy különösebb fajsúlya, mélysége lenne, annak, amit látunk, tipikus, nivós off programba illő szórakoztatás. De a mostani szomorú mezőnyben, a versenyprogramban is üde színfolt.

Az idei POSZT a támogatás csökkenés, és a túl sok művészeti szemponton kívüli figyelembe veendők miatti kényszeres lavírozás okán elég elkeserítően véznára sikeredett.

Bóta Gábor / Népszava

 CIKK KOMMENTÁLÁSA

 FÓRUMTÉMAKÖR INDÍTÁSA